

Kõrgem Kunstikool Pallas

Skulptuuriosakond

Autoriportree: „Nüüd seisan ma teraselt Teie ees“

Lõputöö

Rivo Mändmets

Juhendajad: prof Anne Rudanovski

Dmitri Gorbushin

Tartu 2022

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. LÜHIDALT KONSTRUKTIVISMIST	4
1.1 VENE KONSTRUKTIVISM	5
1.2 KONSTRUKTIVISM EESTIS	9
1.3 MOTIIVID	12
2. ISIKLIKUD KOGEMUSED	14
3. TÖÖ PROTSESS	16
4. SKULPTUURI VALMISTAMINE	21
KOKKUVÕTE	26
RESÜMEE	27
KASUTATUD KIRJANDUS	28
LISAD	30
Lisa 1	30
Lisa 2	31

SISSEJUHATUS

Autoportree tagasihoidlik tähendus on kunstniku loodud portree iseendast. See võib olla mistahes kujul – maal, joonistus, graafika, skulptuur. Kui küsida kunstnikult endalt, mis on autoportree ei pruugi olla vastus üldse nii pinnapealne. Arvan, et autoportree esindab kunstnikku kui tervikut, mida ta täpsemalt tunneb, näeb ja mis toimub antud hetkel psüühika maastikul. See ei pea ilmtingimata olema realistliku kuvandi loomine, vaid pigem protsess, mida läbi tehes saad endast natuke paremini aru.

Autoportreede kulg algas juba varasematel õppeaastatel, kus katsetasin erinevaid meetodeid ja kunstžanre enda kujutamisel. Tulles tagasi 2. õppeaasta juurde, kus end arvutisse skaneerisin ning hiljem selle 3D mudelina välja printisin, mäletan eredalt enda näol olevat tagasihoidliku naeratust. Tegemist oli siiski esimese realistliku portreega, mida saab kolmemõõtmelisena vaadelda, mis pole ainult hommikutundidel hambaid pestes vastu vaatav peegelpilt. Emotsioon haakus ja tunnen, et nii pea see ei kao.

Idee lõputööks teha portree tekkis eelmise aasta kevadel, kui katsetasin savi peal geomeetrilisi vorme. Mõnda aega edasi tundsin, et suund on õige ning soovin seda täpsemalt spekuloida. Nii võtsingi endale viimase kooliaasta jooksul eesmärgiks luua autoriportree, mis on inspireeritud Vene konstruktivismist. Žanri valisin sellepärast, kuna konstruktivism koondab skulptuuri puhul minu kaks peamist huvisuunda – kompositsioon ja minimalism.

Lõputöö koosneb kahest osast – kirjalik ja praktiline. Kirjalik pool jaguneb kolmeks. Esimeses pooles räägin lähemalt konstruktivismist, algusest ja eestvedajatest. Teises osas võtan luubi alla konstruktivistide motiivid ja võrdlen neid enda omadega. Arutlen, kuidas teekond minuni jõudis ja mis mind antud žanri puhul inspireerib. Kolmas osa tutvustab idee ilmaletulekut, haarates endaga kaasa protsessi ja lõpetades esialgse resultaadiga. Otse loomulikult kaasneb dokumentatsioon, mis järgneb praktilises osas, kus tutvustan materjali, tööriistu ja sealhulgas erinevaid töövõtteid. Alustades kavandamisest, lõpetades maketiga.

Soovin avaldada tänu järgnevatele inimestele, kelle abil valmis minu lõputöö: Anne Rudanovski, Dmitri Gorbushin, Rasmus Eist.

1. LÜHIDALT KONSTRUKTIVISMIST

Konstruktivism oli karm ja mõisteline kunsti suund, mille asutasid Vladimir Tatlin ja Aleksandr Rodchenko 1915. aastal Venemaal. Konstruktivistid olid arvamusel, et kunst peaks kajastama kaasaegset industriaalühiskonda ja linnaruumi. Tatlinile avaldasid olulist mõju Pablo Picasso kubistlikud konstruksioonid, kui ta külastas 1913. aastal Pariisis olevat Picasso stuudiot.¹ Kubistil olid stuudios ehitatud kolmemõõtmelised natüürmordid. Peale Pariisi külastust hakkas sellega eksperimenteerima ka Tatlin. Materjalideks valis ta vanaraua.

1921. aasta paiku hakkasid paljud teised kunstnikud kutsuma end, olles kursis Tatlini ideedega, konstruktivistideks ning 1923. aastal avaldati manifest nende ajakirjas LEF: „Objekti materiaalne moodustis tuleb asendada selle esteetilise kombinatsiooniga. Objekti tuleb käsitleda kui tervikut ja seega pole see eristatava „stiiliga“, vaid lihtsalt tööstusliku tellimuse toode, nagu auto, lennuk jms. Konstruktivism on puht tehniline materjalide valdamine ja organiseerimine.“²

1920. aastal suruti küll konstruktivism Venemaal maha, kuid suuna töid endaga kaasa Lääne- ja Kesk-Euroopasse, Naum Gabo ja tema vend Antoine Pevsner.

¹ C. Lodder. (1983). *Russian constructivism*. Yale University Press. New Haven and London. Lk 8. (04.05.22)

² Tate. *ART TERM - CONSTRUCTIVISM*. <https://www.tate.org.uk/art/art-terms/c/constructivism> (04.05.22).

1.1 VENE KONSTRUKTIVISM

Vene konstruktivism oli liikumine, mis tegutses 1913. aastast kuni 1940. aastateni. Konstruktivistlik kunst pühendas end abstraktsioonile ja modernsusele, kus temaatikad on geomeetrilised ja eksperimentaalsed. Mitmekülgsel tähendusel kandvad objektiivsed vormid sobisid liikumisele mitu korda rohkem kui subjektiivsed või individualistlikud vormid. Konstruktivistlikud teemad on samuti üsna minimaalsed, kus kunstiteos on jaotatud põhielementideni. Näitena A. Rodchenko „Tõelised toonid“. Taieste loomisel kasutati sageli uut meediat, mis aitas luua korrastatud kunstistiili.³

Vladimir Tatlini, keda nimetati Vene konstruktivismi isaks, kuulsaim teos on tema „Kolmanda internatsionaali monument“ (1919-1920, Moskva). 6,7 meetrit kõrge raudraam, millele toetus kolm geomeetrilist vormi – kuubik, koonus ja pöörlev silinder, mis oli valmistatud metallist ja klaasist. See oli algselt mõeldud massiliseks kasutamiseks. Laiemalt tuntud kui Tatlini torn, ebatavaline spiraalikujuline hoone pidi esialgselt olema valitsuse büroohoone. See Vene revolutsiooni võidukas mälestusüritus, mis plaaniti tõusta Eiffeli tornist kõrgemale, pidi olema nii kaasaegne kui ka funktsionaalne. Projekt osutus inspiratsiooniks teistele kunstnikkudele, kes tulid kiiresti kokku, et arutleda selle tagajärgede üle ja seega ärkas konstruktivism ellu.⁴ Pärast 1917. aasta revolutsiooni töötas Tatlin uues Nõukogude Hariduse Komissariaadis, mis kasutas avalikkuse harimiseks kunstnikke ja kunsti. Sel perioodil töötas Vladimir välja ametlikult volitatud kunstivormi, mis kasutas „päris materjale päris ruumis“. Projekt „Kolmanda Internatsionaali monument“ tähistas tema esmast invasiooni arhitektuuri maastikul ning pälvis Venemaa avangard arhitektuuri ja rahvusvahelise modernismi sümboli.

Teised sel ajal töötanud maalikunstnikud, skulptorid ja fotograafid kasutasid samuti tööstuslikke materjale nagu klaas, teras ja plast, kuid väga kindla kompositsiooniga.

³ The Art History Archive. *Russian Constructivism*. <http://www.arthistoryarchive.com/arthistory/constructivism/> (05.05.22).

⁴ Tracee Ng. (2012). *Constructivism Movement Overview and Analysis*, The Art Story Contributors, 12, jaanuar. <https://www.theartstory.org/movement/constructivism/> (04.05.22).

Funktsionalismi ja kaasaegsete meediumite imetluste tõttu kutsuti konstruktiviste ka kunstnikeks-insenerideks.

Peamised suuna esindajad olid: Alexander Rodchenko, Liubov Popova, Vladimir Tatlin, Olga Rozanova, Alexandra Exter, Naum Gabo, El Lissitzky, Antoine Pevsner, Kasimir Malevich ja Alexander Vesnin.⁵ Toon järgmistel lehtedel silmailuks ka paar näidet nende loomingust.

⁵ The Art History Archive. *Russian Constructivism*.
<http://www.arthistoryarchive.com/arthistory/constructivism/> (05.05.22).

Foto 1. V. Tatlin ja assistent Kolmanda internatsionaali monumendi ees. 1920.⁶

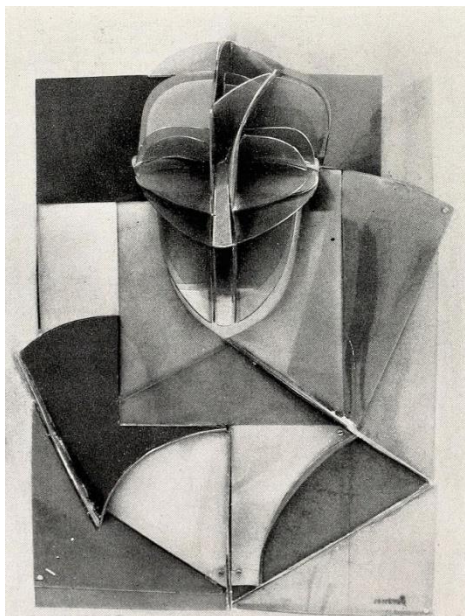

Foto 2. A. Pevsner, portree Marcel Du Champist. 1924-1926.⁷

⁶https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tatlin%27s_Tower_maket_1919_year.jpg (05.05.22).

⁷<https://thecharnelhouse.org/2015/02/22/naum-gabo-and-antoine-pevsner/#jp-carousel-24238> (05.05.22).

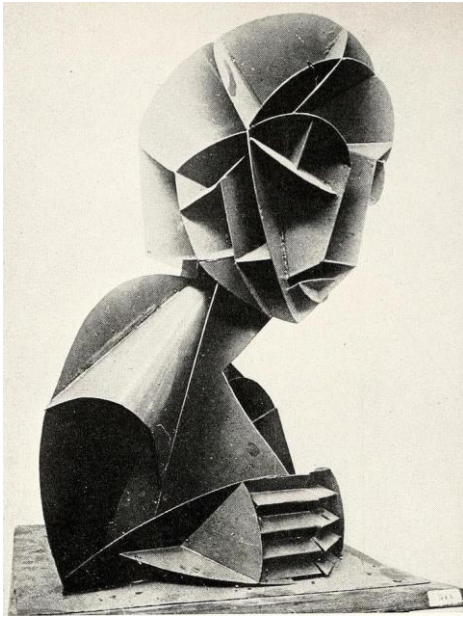

Foto 3. N. Gabo, büst. 1916.⁸

Foto 4. A. Rodchenko, ruumiline konstruktsioon no.12. 1920. MoMA⁹

⁸<https://thecharnelhouse.org/2015/02/22/naum-gabo-and-antoine-pevsner/#jp-carousel-24252> (05.05.22).

⁹<https://www.khanacademy.org/humanities/art-1010/cubism-early-abstraction/russian-avant-garde/a/constructivism-part-i> (05.05.22).

1.2 KONSTRUKTIVISM EESTIS

Konstruktivismi maastik Eestis polnud skulptuuri alaselt just kõige suurem, kuid sellegipoolest oli suund esindatud läbi teiste žanrite – graafika, maal, teater. Tolleaegse kultuurielu juhtideks ja euroopalike trendide levitajateks kujunesid ennekõike kirjanikud. Seetõttu tekkis rühmitus Tarapita (1921-1922) otsese reaktsioonina riiklikule kultuuri- ja sotsiaalpoliitikale. Teiseks mõjutajaks oli Saksamaa, eriti Berliini kultuurielu. J. Semper ning teiste Berliinis elanud kirjanike (J. Barbarus, A. Kivikas, M. Under jt) kaudu jõudsid Eestisse ekspressionismi mõjud.

Saksamaal tunti ekspressionismis ühelt poolt tõe paljastamise võimalust, kuid teiselt poolt ka lähtepunkti uue ja parema maailma ehitamisel (Bauhaus, Saksamaa kunstikool). Eesti kunstile oli iseloomulik pigem kunstnikkude soov väljendada isiklikke kogemusi ja tundeid, kui kõneleda sotsiaalsetest teemadest. Sellise suhtumise haaras endaga Müncheni-õpingute ajast kaasa Addo Vabbe. Eesti ekspressionismi alguspunktiks on nimetatud Vabbe „Noor Eesti IV“ (1914) näituse töid ja lõpetuseks tema „Konstruktivistlikku kompositsiooni“. Ekspressionism sai paljude autorite jaoks platvormiks, millele hiljem toetuti, et uurida asjade ja esemete vormi.

Olulisim ekspressionist-konstruktivist oli Märt Laarman, kelle graafikas on tunda Bauhausi mõju.¹⁰ Teine silmapaistev mees oli Jaan Vahtra. Vahtra räägib kunstist, kui igavesest soovist kujutada kaunidusemõistet ning leiab, et avaramale publikule šokeerivalt mõjuv kubism saab sellega kõige paremini hakkama.¹¹

¹⁰ L. Pählapuu, T.Hennoste, V.Lahoda. (2012). Geomeetiline inimene: Eesti kunstnikkude rühm ja 1920.-1930. aastate kunstiuuendus. Tallinna Raamatutrükkija OÜ, Tallinn: Eesti Kunstimuuseum. Lk 20,22,24 (07.05.22).

¹¹ L. Pählapuu, T.Hennoste, V.Lahoda. (2012). Geomeetiline inimene: Eesti kunstnikkude rühm ja 1920.-1930. aastate kunstiuuendus. Tallinna Raamatutrükkija OÜ, Tallinn: Eesti Kunstimuuseum. Lk 26 (07.05.22).

Foto 5. M.Laarman, Tšello, 1924.¹²

Foto 6. J.Vahtra, Konstruktiivsed rütmid, 1924.¹³

¹² https://www.e-kunstisalong.ee/Tsello_9736 (07.05.22)

¹³ <https://www.shifara-antique.ee/eesti-kunst/id-1715-vahtra-jaan-konstruktiivsed-ruetmid-1924> (07.05.22)

Eesti konstruktivismi perioodist leidsin ühe skulptuuri, mille autor on Juhan Raudsepp. „Juhanist sai täielikult oma aegruumi sobituv looja, kes kujundas avalikku ruumi skulptuuri, monumendi jms alal. Sarnaselt teistele Rühma (Eesti Kunstnikkude Rühm) kunstnikkudele keskendus ka Raudsepp algul kubismist-konstruktivismist lähtuvatele vormiotsingutele.“¹⁴

Sündmusi mis tollal Eesti konstruktivismi suunasid on palju – näitus Võrus (1923. veebruar), EKRI moodustamine (1923. detsember), Hendrik Olvi konstruktivistlik lava (1925), mida võib pidada „selgeimaks Vene konstruktivismi liinidest tõukuvaks nähtuseks Eesti kunstis“¹⁵. EKRI on nimetatud esimeseks avangardi viljelenud rühmituseks, kuigi mõiste ise on kunstiloos vastuoluline.

Foto 7. J. Raudsepp, Kompositsioon, 1924-1925. KUMU¹⁶

¹⁴ L. Pählapuu, T.Hennoste, V.Lahoda. (2012). Geomeetriline inimene: Eesti kunstnikkude rühm ja 1920.-1930. aastate kunstiuuendus. Tallinna Raamatutrükkija OÜ, Tallinn: Eesti Kunstimuuseum. Lk 58 (07.05.22).

¹⁵ L. Pählapuu, T.Hennoste, V.Lahoda. (2012). Geomeetriline inimene: Eesti kunstnikkude rühm ja 1920.-1930. aastate kunstiuuendus. Tallinna Raamatutrükkija OÜ, Tallinn: Eesti Kunstimuuseum. Lk 48 (07.05.22).

¹⁶ <https://kultuur.postimees.ee/3673419/avasta-eesti-kunsti-havimis-ja-kadumislood-vi> (07.05.22)

1.3 MOTIIVID

Konstruktivistid tegid ettepaneku asendada traditsioonilise kunst kompositsiooniga, mis toetub peamiselt konstruktsioonile. Objekte ei tohtinud teha ilu pärast, vaid selleks, et analüüsida vormi ja materjali. Konstruktivistide jaoks tähendas see „materjalide tõe“ eetikat. Uskumust, et antud materjali tuleb käsitleda vastavalt võimalustele ja teha seda sellisel viisil, et oleks arusaadav ka kasutusala.¹⁷ Näitena Aleksandr Rodchenko „Puhas punane värv, puhas kollane värv, puhas sinine värv“.

Rodchenko kirjutas sellest 1921. aastal: “Ma taandasin maalikunsti selle loogilise järelduseni ja eksponeerisin kolm lõuendit: punane, sinine, kollane. Ma kinnitasin: see on maalimise lõpp. Need on põhivärvid. Iga tasapind on diskreetne tasapind ja enam esindust ei ole.”¹⁸

„Konstruktivistliku kunsti eesmärk oli demonstreerida, kuidas materjalid omavahel käituvad. Millised omadused on materjalidel nagu puit, metall, klaas? Kunstiteose vormi määrab materjal. Mõne jaoks olid need vahendiks saavutada eesmärki, oma ideede ja arusaamade tõlgendamine. Teiste jaoks oli see eesmärk omaette uus ja arhetüüpne moodne stiil, mis väljendas kaasaegse elu dünaamilisust. Konstruktivismi idee oli soov väljendada kaasaegse elu kogemust – selle dünaamilisust, ruumi ja aja uusi ja desorienteerivaid omadusi. Kuid ülioluline oli ka soov arendada välja uus kunstivorm.

¹⁷Tracee Ng. (2012). Constructivism Movement Overview and Analysis, The Art Story Contributors, 12, jaanuar. <https://www.theartstory.org/movement/constructivism/> (04.05.22).

¹⁸MoMA. (1998). *THE DEATH OF PAINTING*. https://www.moma.org/interactives/exhibitions/1998/rodchenko/texts/death_of_painting.html (05.05.22).

Konstruktivistid pidid olema uue ühiskonna ülesehitajad – teadlastega võrdsed kultuuritöötajad, kes otsivad lahendusi kaasaegsetele probleemidele.¹⁹

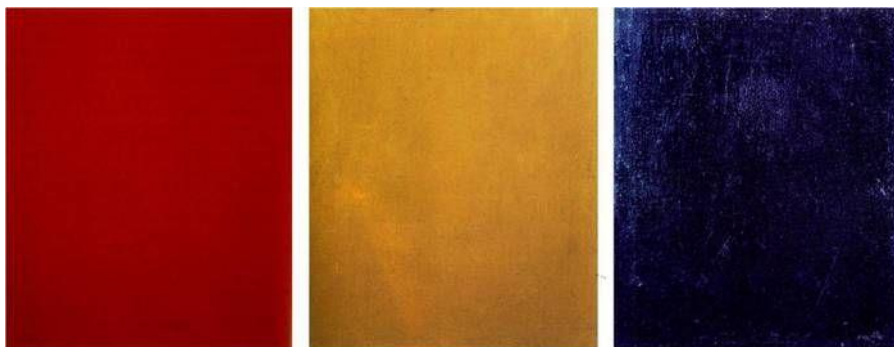

Foto 8. A. Rodchenko, Puhas punane värv, puhas kollane värv, puhas sinine värv. 1921.²⁰

¹⁹ Tracee Ng. (2012). Constructivism Movement Overview and Analysis, The Art Story Contributors, 12, jaanuar. <https://www.theartstory.org/movement/constructivism/> (04.05.22).

²⁰... (2018). Artist Research – Aleksandr Rodchenko, Alice Fry, 23. aprill. <https://alicefryart.wordpress.com/2018/04/23/rodchenko-research/> (05.05.22).

2. ISIKLIKUD KOGEMUSED

Tulles tagasi konstruktivistide motiivide juurde ja mõeldes iseenda peale ei saa ma öelda, et mina olen konstruktivist. Kindlasti on mul antud žanriga nii mõndagi ühist. Tähtsamad märksõnad on ehk materjal, minimaalsus, kompositsioon ja rütm. Kohati tunnen, et võiks kunsti teha kunsti pärast, kuid teise külje pealt arvan, et puhtal kujul füüsiline esteetiline objekt on ka meelepärane. Kas see tähendab seda, et minule meeldib teha kunsti vaid esteetilise väärtuse pärast? Sellele ei oska ma hetkel vastata. Lõputöö inspiratsiooniks oli N. Gabo büst, mis ajendas mind konstruktivismi suunda edasi ja süvitsi uurima. Mind hakkas huvitama idee iseennast ühest tükist koost lammutamine ning portreena kokku liimimine. Intrigeerivaks muutus idee sellest, et mul on võimalik mängida lehtmetailiga niiviisi, et see hakkab tantsima, minnes justkui kahemõõtmelisest objektist kolmemõõtmeliseks.

Põhjus miks ma otsustasin teha autoportree on seotud enda jälgimisega ja kindlasti pinnapealselt ka nartsissismiga. Jälgimise all pean silmas, et ma soovin end jäädvustada nii nagu ma hetkel olen, haarates kaasa minu oskuse, kunstistiili, välimuse, maailmavaated. See kõik muutub ajaga. Enamus artiste teeb autoportree faasi läbi, kas siis protsessi või jäädvustamise mõttes. Näitena Pablo Picasso 14 autoportreed ajast, kui ta 15 aastane oli, kuniks 90 aastaseni välja. Siinkohal ei väida, et mina tulevane Picasso olen, vaid tunnen, et see on üks kunstniku eluetapp. Kui ma teen järgmise autoportree 5 aasta pärast, siis on see kindlasti teistmoodi, kui seda on hetkel. Ma ei tea seda kindlalt, kuid arvestades aastate jooksul erinevaid stiili ja žanri katsetusi, siis kipun nii arvama.

Mis puudutab nartsissismi, arvan, et kõige suurem eneseimetleja ma ei ole. Seal võib olla mingisugune alateadvuslik seos, mis paneb mind autoportreesid tegema, kuid selles ma kindel ei ole. Mis puudutab 2. aasta jooksul tehtud kunsti, siis pean tõdema, et tõesti olen keskpunktiks mina ise. See võib olla mis tahes meedium – kas foto, skulptuur või maal. Ehk tuleneb see mingisugusest hirmust, et ma kaon ära ja pole enam mina ise või on see puhas laiskus teist modelli otsida? Enda välimuse eest mulle meeldib hoolt küll kanda, kuid egoistlikuks ei saa ka mind tembeldada.

Kui mõtlen iseenda ja materjali vahelisest suhtest, ei ole mul lemmik veel välja kujunenud. Tundub kohati piinlik, kui arvesse võtta mitu materjali ma Pallases käsitsenud aastate jooksul olen. Võibolla on see vähene proovimine? Suund, mida hetkel rihin tundub sisimas õige. Suuna all pean silmas jäikade materjalidega mängimist ja sellega töötamist. Miskipärast innustab mind teraskõva materjal. Idee sellest, et kange materjal on võimalik elama panna, on mulle väga sümpaatne. Hakkasin sellest aru saama alles natuke aega tagasi, kui jäin korraks mõtlema, et miks meeldib mulle kivi raiuda. Tõsi, ma pole kiviga mõnda aega nüüd tööd teinud, kuid kui mulle anda vaba nädal, tööriistad ja üks plokk marmorit, teeksin ma hea meelega sellest midagi.

Kui mõelda, siis mida jäigem on materjal, seda raskem on ka sellega ümber käia. Ega raiuminegi kerge töö pole, pigem füüsiliselt koormav. Kuid enesetunne, mis peale seda kaasneb, on hea. See tunne, et justkui murdsid selle materjali vastupanu ja jäid seisma. Ilmselt teiseks näiteks saan tuua, kui ma õieti mäletan, 2. kursuse okastraadi naise figuuri. Materjal ise torkiv ja robustne, kuid protsess oli nauditav. Ehk on see seotud natukene ka minu jäärpäisusega. Kipun arvama, et lehtmaterjalina on hetkel see, mis mind edasi viib. Võrreldes saviga, millest kõik alguse sai, on tegemist vastandlike materjalidega. Savi mõjub peopesas laialivalguvalt ja pehmelt, kuid teras vastupidiselt vaoshoituna ja jäigalt. Ehk on alateadvuslik materjali eelistus seotud minu isiksuse kujunemisega?

Ma olen kooli tulekust saadik tahtnud teha lõpuks midagi „korralikku“. Midagi suurt. Midagi, mille üle olen uhke. Päriselt uhke. Arvan, et käesolev lõputöö selle eesmärgi ka täidab. Olles sirge seljaga komisjoni ees, tutvustamas enda esmast „korralikku“ teost. Otseloomulikult hoian selle teosega sirget selga ka avalikkuse ees. Ma ei ole vist ühtegi projekti avalikult reklaaminud või näidanud. Mõned näited küll leian, kuid need ei ole minu jaoks olnud „see õige“. Mul on pidevalt enda peas dilemmad oma loomingu osas. Kas riputada kuhugi üles? Kas üldse näidata? On see kole või ilus? Kas see peab olema ilus? Kuid ma olen üsna enesekriitiline ka, vahepeal rohkem kui peaks. Näitena maalimine. Mulle ei meeldi maalimine. Ilmselt natukene selletõttu, et ma pole selles väga pädev. Enne hindamisi arvasin, et kukun läbi, kuid mind hinnati A-ga, öeldes, et minus on tohutu potentsiaal. Kahjuks on kuhugi mu alateadvusesse määrdunud selline arusaam, et eksisteerib kole ja ilus kunst ja tihtipeale tembeldan enda loomingu just sinna koleda tulpa. Ma ei väida, et minu lõputöö kellegi jaoks ilus on aga lõpuks saan ma öelda iseendale, et see on ilus. Ma saan olla rahul.

3. TÖÖ PROTSESS

Kui ma täiesti aus olen, polnud mul aimugi sellest, milliseks mu lõputöö kujuneb. Mu peas oli esialgne disain olemas, kuid võrreldes resultaadiga, on tegemist öö ja päevaga. Algselt katsetasin visandamisega, kuid see polnud minu jaoks nii lihtne, kui see tunduda võib. Kuidas luua midagi, mida pole olemas? Kuna ma olen natukene perfektsionist, siis arvasin, et suudan ideaalse kavandi välja võluda üsna kärmelt, kuid nagu juba järeldada võib, siis eksisin ma rängalt. Proovisin skulptuurist luua 4 täiuslikku ja lõpptulemusega vaadet, kuid miskipärast mu aju, käsi ja pliiats ei teinud koostööd. Justkui teadsin, mida joonistan, kuid samal ajal jällegi mitte. Minu juhendaja Anne soovitas teha mul 10 „halba“ kavandit, mis pole täiuslikud. Kavandid olen enda eest peitu asetanud ja neid üles enam ei leia seega kahjuks nendest minul pilte näidata ei ole. Läbi selle tehnika suutsin ma paika panna esialgse kompositsiooni.

Seejärel, olles uhke enda esmase sammu üle, haarasin kompositsiooni kaasa ja proovisin ehitada väikese maketi. Maketi ehitamine ei olnud samuti lihtne, kuid mõtlesin, et ehk kolmemõõtmelised vormid „juhatavad“ mind õigele teele. Proovisin mitmeid päevi, kuid edusamme ei paistnud. Tõenäoliselt oleks skulptuur ilmet võtnud palju kiiremini, kui mul oleks olnud selge visioon. Mäletan eredalt, kuidas üks päev kooli kõndides mulle kaks ideed pähe potsatas ja järsku tundus kõik selgem olevat. Jätsin maketi hetkel rahule ja läksin juurtesse tagasi.

Skaneerisin end arvutisse, et jõuda paremale arusaamisele, milliseks mu töö kujuneb. Kuna 3D programmidega käib ehitamine palju puhtamalt ja kiiremalt, siis otsustasin hoida seda suunda. Peamisteks programmideks kujunesid 3DsMax, SlicerFusion360, SketchUp. 3DsMaxi kasutasin peamise disaini jaoks. Seal oli maketti ehitada palju kiirem ja mugavam, kui teha seda füüsilisel kujul. SlicerFusion360 aitas vormidest paremini aru saada ning SketchUp oli abiks mõõtmestamisel. Skaneerisin end 3D keskkonda ja analüüsisin vorme.

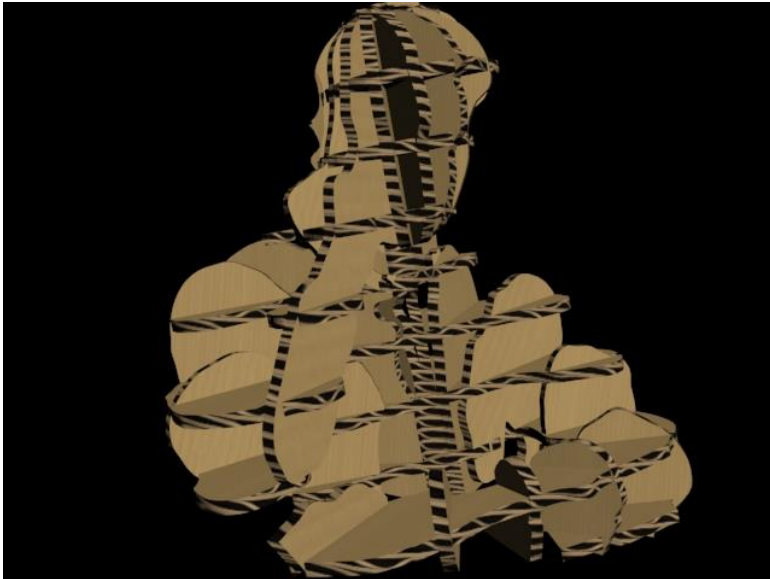

Foto 9. 3D mina I. Autori pilt.

Foto 10. 3D mina II. Autori pilt.

Peale üldisemat vormi analüüsi viisin tekkinud mõtted 3DsMaxi, et skulptuur kokku panna. Hakkasin esialgu katsetama kompositsiooniga ning eemaldama kõike „ebavajalikku“.

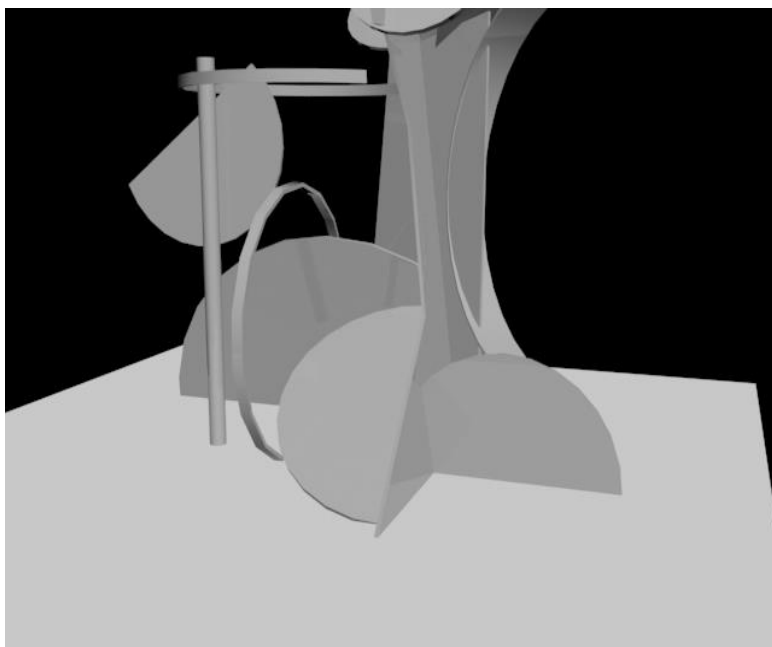

Foto 11. Kompositsiooni mäng. Autori pilt.

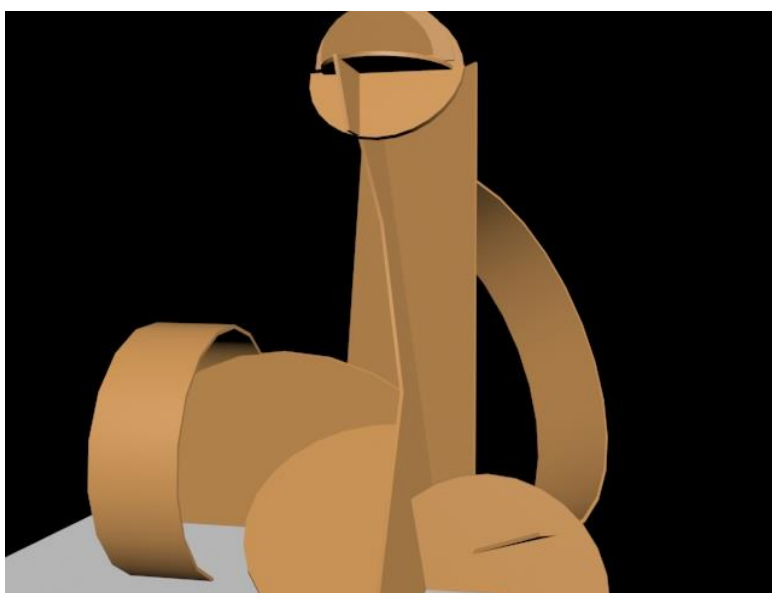

Foto 12. Kompositsiooni mäng II. Autori pilt.

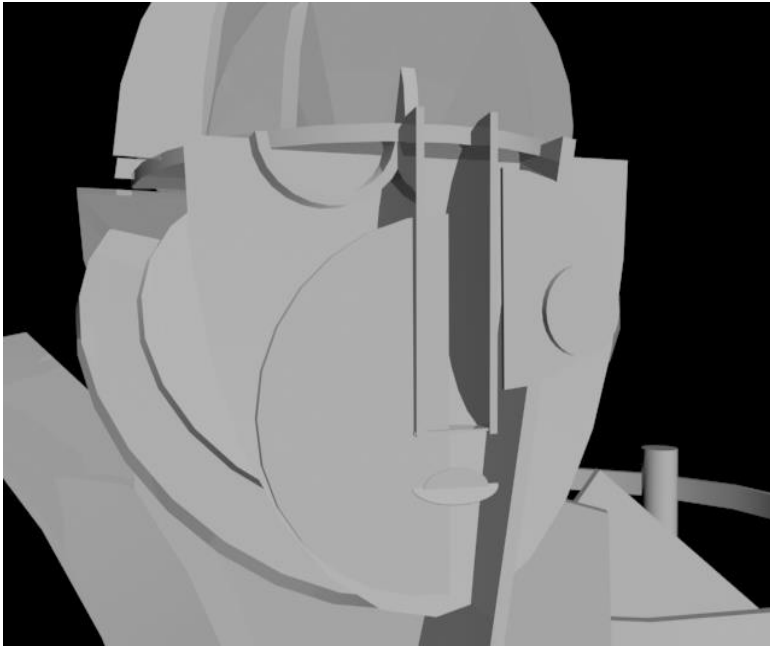

Foto 13. Nao disain. Autori pilt.

Taipasin, et proportsioonid on natukene paigast ära ja proovisin skulptuuri natukene mängulisemaks muuta. Tundsin, et suund on õige ja lisasin viimased elemendid.

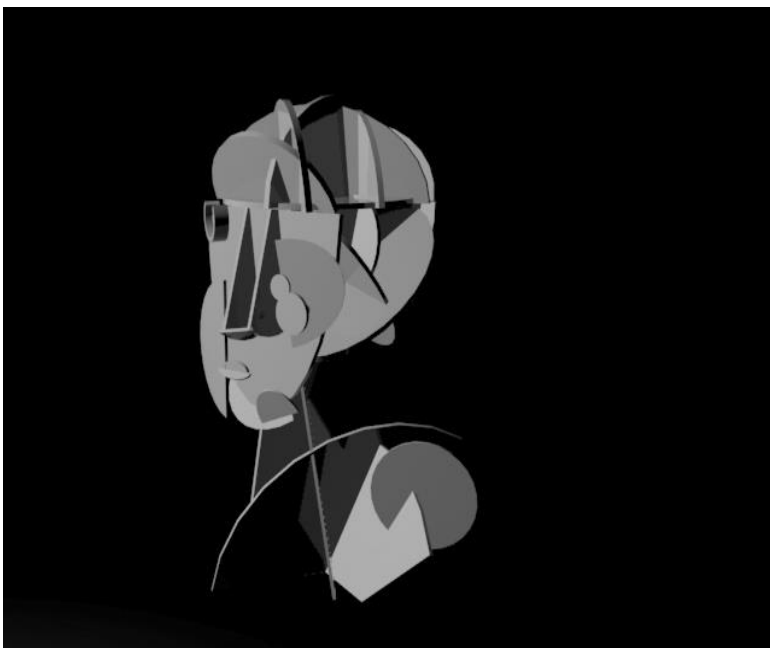

Foto 15. Lõpptulemus. Autori pilt.

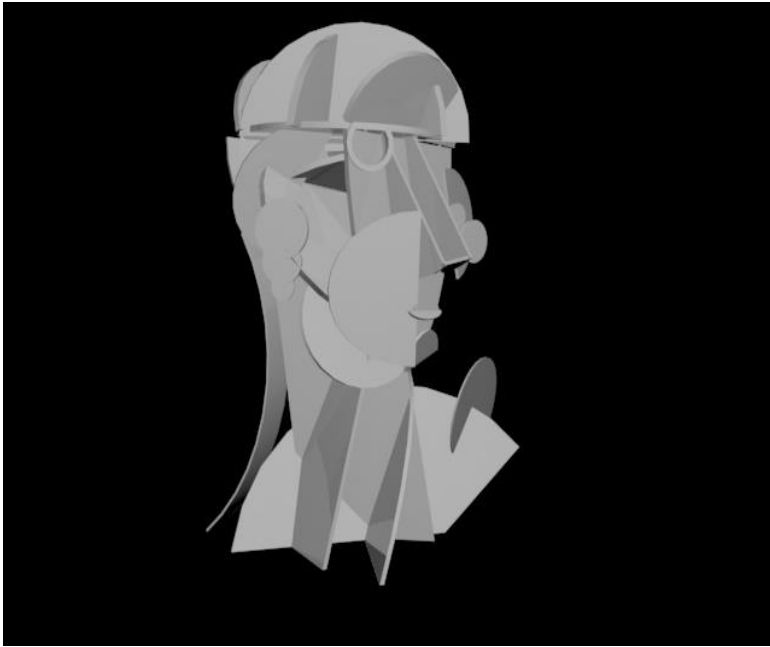

Foto 16. Lõpptulemus. Autori pilt.

Foto 17. Lõpptulemus. Autori pilt.

4. SKULPTUURI VALMISTAMINE

Nüüd, olles rahul 3D mudeliga, on vaja skulptuur kokku panna. Selle ülesande täide viimiseks oli mul olemas kindel plaan. Nimelt käisin Pakendikeskuses ostmas elusuuruses oleva maketi jaoks tavalisi lainepapist vahelehti. Kuna seal müüakse papist lehti 120x100 üsna odavalt ja tüki kaupa, siis tundus see minu jaoks päris hea tehing. Seejärel oli vaja konstrueerida makett, siinkohal aitas mind SketchUp. Eksportisin 3D mudeli 3DsMaxist välja ja importisin SketchUpi, seejärel valisin programmis skulptuuri erinevad osad, tegin vajalikud mõõtmised, kandsin mõõdud vahepapile ja lõikasin tavalise paberinoaga välja. Liimimiseks kasutasin liimipüstolit koos liimipulkadega. Kuna skulptuur hakkas päris elus natukene teistmoodi mõjuma ei saanud ma esialgsele disainile truuks jääda ja pidin sisse viima muudatusi, mis mind ei kurvastanud. Järgmine samm on teha vajalikud mõõtmised ja kanda mõõdud lehtmetalli peale.

Foto 18. Makett. Autori pilt.

Foto 20. Tööriistad. Autori pilt.

Parimaks tööriistaks osutus ketaslõikur oma kiiruse ja materjali läbivuse tõttu. Tikksaag on küll aeglane, kuid aitab strateegiliste kohtade puhul välja. Näitena erinevad kaared ja ellipsid. Tikksaaga on võimalik saavutada väga täpne tulemus, mida ketaslõikuriga teha ei saa. Kahe tööriista abil sain kogu skulptuuri tükid välja lõigatud. Lõikamise ajal kasutasin sorteerimist, et saada parem ülevaade kuhu tükid keevituse ajal kinnitama peab. Kokku oli viis materjali virna – pea pealne, pea, nägu, keha, karkass.

Kui tükid sain välja lõigatud oli aeg neid viimistlema hakata. Töö jaoks kasutasin samuti ketaslõikurit, kuid siis lihvimise jaoks mõeldud otsaga. Tükid puhastasin atsetooniga ja lihvisin äärtele tagasihoidliku freesi.

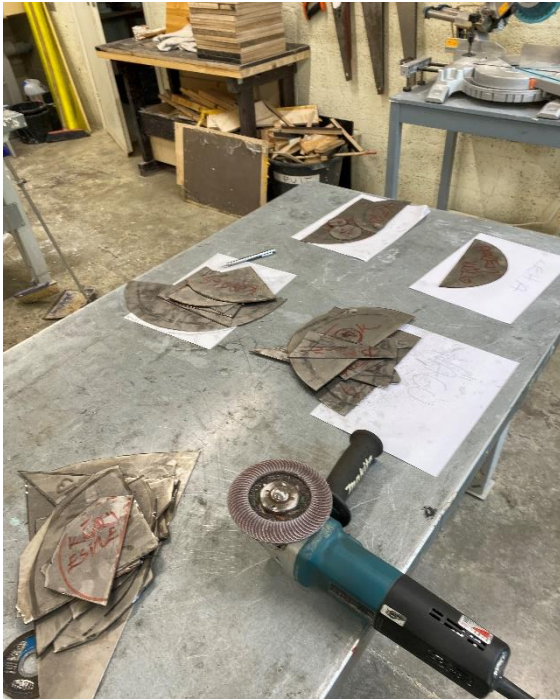

Foto 21. Süsteem. Autori pilt.

Foto 22. Viimistletud osad. Autori pilt.

Nüüd ootas mind viimane etapp – keevitus ja ehitus. Ülesanne polnud minu jaoks väga keeruline, kuna olen keevitusega varasemalt kokku puutunud, kuid mõned kitsamad ja keerukamad kohad aitas kinni keevitada minu teine juhendaja, Dmitri. Keesitamise ajal tükide kokku panek polnud nii raske, kui algselt arvasin. Eks natukene mõne koha pealt improviseerisin, kuid minu arvates skulptuur võtabki teise ilme, kui vahetada materjal teise vastu. Eriti, kui on üleminek papist terase peale.

Foto 23. Lõputöö. Autori pilt.

KOKKUVÕTE

Minu lõputöö eesmärgiks oli teha terasest autoportree, mis on inspireeritud Vene konstruktivismist. Antud žanri valisin seetõttu, kuna silmasin N. Gabo büsti ja tahtsin taiesest natuke lähemalt teada saada. Lisaks hakkas huvitama mind konstruktivism üldisemas võtmes, oma brutaalsuse, ilu, kompositsiooni ja minimaalsuse tõttu. Tundsin žanriga ühendust ja otsustasin sellest natuke lähemalt kirjutada.

Konstruktivismi kohta uurides vaatlesin lühidalt Eestimaad ja Venemaad, eesmärgiga saada teada, kust selline liikumine alguse sai ning mis põhjusel. Kirjutasin konstruktivistide motiividest ja proovisin selgusele jõuda, mida mõeldi. Võrdluseks analüüsisin iseend ja uurisin kas siinkohal võib olla mingi seos.

Siinkohal naasen idee juurde, kus end lammutan ning lõpuks tagasi kokku liimin. Seda protsessi läbi tehes tundsin, et üha rohkem hakkan ma eemaldama osakesi enda küljest, mis silma riivavad. Ehk on see seotud sellega, et lõpuks jäängi alles tõeline mina? Või lihtsalt sellepärast, et üritan hoida minimalistlikku joont? Miskipärast arvan, et tegemist on mõlema variandiga.

Arvan, et skulptuuri tegemise käigus õppisin enda kohta nii mõndagi. Minus on enesekindlust, kuid jällegi palju hirmu. Robustsust, kuid tagasihoidliku elegantsust. Mängulisust ja igavust. Eks meis kõigis ole, kuid antud töö kohta võib neid sõnapaare kasutada küll.

Käesolev töö oli esimene suurem metallitöö sellise stiiliga, seega sobivate töömeetodite leidmine oli eksperimenteeriv. Jõudsin eesmärgini ja seisan teraselt Teie ees.

RESÜMEE

Autoportrait: „I now stand before You as strong as steel“

The aim of my thesis was to make a self-portrait inspired by Russian constructivism. I chose this genre because I saw Naum Gabo's bust and wanted to know more about the art. In addition, I became interested in constructivism in a more general sense because of its brutalism and beauty. I instantly felt a connection between me and the genre and chose to write about it a little bit closer.

While researching constructivism I focused more on Estonia and Russia with a goal to find out where such movement began and why. I wrote about the motives of the constructivists and tried to find out what was meant by the artists. I analyzed my piece and progress and compared myself to the constructivists to see if there was a connection.

The practical side of the work is divided into two - in the first half I highlighted the thoughts that came to me during the work process. I wrote about the start of the sculpture and how it developed over time and which problems arose. In the second half I introduced the material and wrote more about the process. I explained the tools that were used and some work techniques as well.

In conclusion I am satisfied with the work and the final result is better than expected. I gained a better understanding of constructivism and the material itself. The present sculpture was my first major metal work so finding the suitable working methods was experimental. I achieved my goal and was able to express my thoughts more clearly.

KASUTATUD KIRJANDUS

C. Lodder. (1983). *Russian constructivism*. Yale University Press. New Haven and London.
Lk 8. (04.05.22)

L. Pählapuu, T.Hennoste, V.Lahoda. (2012). *Geomeetiline inimene: Eesti kunstnikkude rühm ja 1920.-1930. aastate kunstiuuendus*. Tallinna Raamatutrükkija OÜ, Tallinn: Eesti Kunstimuuseum. Lk 20,22,24,26,48,58 (07.05.22)

Tracee Ng. (2012). *Constructivism Movement Overview and Analysis*, The Art Story Contributors, 12, jaanuar. <https://www.theartstory.org/movement/constructivism/> (04.05.22)

... (2018). *Artist Research – Aleksandr Rodchenko*, Alice Fry, 23. aprill. [WWW] <https://alicefryart.wordpress.com/2018/04/23/rodchenko-research/> (05.05.22).

Tate. *ART TERM - CONSTRUCTIVISM*. [WWW] <https://www.tate.org.uk/art/art-terms/c/constructivism> (04.05.22)

The Art History Archive. *Russian Constructivism*. [WWW] <http://www.arthistoryarchive.com/arthistory/constructivism/> (05.05.22)

Wikipedia. [WWW] https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tatlin%27s_Tower_maket_1919_year.jpg (05.05.22)

The Charnel-House. (2022). *Naum Gabo and Antoine Pevsner*. [WWW] <https://thecharnelhouse.org/2015/02/22/naum-gabo-and-antoine-pevsner/#jp-carousel-24238> (05.05.22).

The Charnel-House. (2022). *Naum Gabo and Antoine Pevsner*. [WWW] <https://thecharnelhouse.org/2015/02/22/naum-gabo-and-antoine-pevsner/#jp-carousel-24252> (05.05.22).

Dr. Charles Cramer and Dr. Kim Grant. *Constructivism, Part I*. [WWW] <https://www.khanacademy.org/humanities/art-1010/cubism-early-abstraction/russian-avant-garde/a/constructivism-part-i> (05.05.22)

E-Kunstisalongi XLIII oksjon. (2019). [WWW] https://www.e-kunstisalong.ee/Tsello_9736 (07.05.22)

SHIFARA Antiik ja Kunst GALERII. [WWW] <https://www.shifara-antique.ee/eesti-kunst/id-1715-vahtra-jaan-konstruktiivsed-ruetmid-1924> (07.05.22)

MoMA. (1998). *THE DEATH OF PAINTING*. [WWW] (https://www.moma.org/interactives/exhibitions/1998/rodchenko/texts/death_of_painting.html) (05.05.22)

H. Alla. (2016). *Avasta. Eesti kunsti hävimis- ja kadumislood (VI)*. [WWW] <https://kultuur.postimees.ee/3673419/avasta-eesti-kunsti-havimis-ja-kadumislood-vi> (07.05.22)

LISAD

Lisa 1.

Minu lõputöö eesmärgiks on valmistada lehtmetallist autoportree, mis on inspireeritud Vene konstruktivismist. Diplomitöö koosneb kahest osast – kirjalik ja praktiline. Kirjalik pool jaguneb kolmeks. Esimeses pooles räägin lähemalt konstruktivismist, algusest ja eestvedajatest. Teises osas võtan luubi alla konstruktivistide motiivid ja võrdlen neid enda omadega. Arutlen, kuidas teekond minuni jõudis ja mis mind antud žanri puhul inspireerib. Kolmas osa tutvustab idee ilmaletulekut, haarates endaga kaasa protsessi ja lõpetades esialgse resultaadiga. Otse loomulikult kaasneb dokumentatsioon, mis järgneb praktilises osas, kus tutvustan materjali, tööriistu ja sealhulgas erinevaid töövõtteid. Alustades kavandamisest, lõpetades maketi ja skulptuuriga.

Lisa 2.

My thesis aims to make a sheet metal self-portrait inspired by Russian constructivism. The thesis consists of two parts - written and practical. The written part is divided into three parts. In the first half, I will talk more about constructivism, the beginning, and the leaders. In the second part, I examine the motives of the constructivists and compare them to my own. I discuss how this course of events came to me and what is inspiring in this genre. The third part introduces the emergence of the idea, engaging in the process and ending with the initial result. Of course there is documentation that follows in the practical part where I introduce the material, tools, and various working methods - from design to layout and sculpture.